

Mexikó lelkiismerete.

Paola Paz Yee kiállításáról

A hagyományos földrajz ellopja a teret, ahogy a birodalmi gazdaság ellopja a jólétet, a hivatalos történelem ellopja az emléket, a formális kultúra pedig a szót.

Eduardo Galeano

...Paola Paz Yee első magyarországi kiállítása olyan keresztmetszetet nyújt, akcióművészeti és artista pályafutásából, melyet nagyon melegen ajánlok mindenkinek, aki a körülöttünk zajló társadalmi folyamatoknak nem csak az elszenvedője, de kritikus/krónikása, esetenként tükre szeretne lenni. Az akcióművészet fegyvertárával felvértezve megmutatni azokat a folyamatokat, amelyekről mindenki csak suttog, összekacsint, szemet huny, fejét a homokba dugja. Igen, a hatalomról, a politika és a bűnözés összefonódásáról, az erkölcsök kisajátításáról, gender-kérdésekről egy macho-kultúrában a nőekkel szemben elkövetett erőszakról, a félelem és öncenzúra, ön- és közösség deformáló hatásairól beszélek. Azokról a témákról, melyek idehaza is egyre több művészt foglalkoztatnak...

A kiállítás egy személyes vallomással indul. Egy hong kongi performance fotójával és Paola családfáját a kantoni Yee nagyapától kiindulva ábrázoló puzzle-el. A kínai származású, de már Mexikóban szocializálódott nagyapa beilleszkedése egy olyan kultúrába, ahol az őslakosoknak a Spanyol hódítók által okozott traumája máig nincs megnyugtatóan rendezve, szinte lehetetlen feladatnak bizonyult. A leszármazottaknak, így Paolának sem könnyítette meg a gyermekkorát.

A következő ikonikus munkája az ujjenyomat és az identitás viszonyát vizsgálja. A Lengyelországban bemutatott performanszában a személy- és önazonosság, a nyilvántartás és emlékezet „a megtörtént ezért soha meg nem bocsátható” paradoxonára próbálja felhívni a figyelmet. Ami egyszer bekerül az ujjenyomat tulajdonosának aktájába, az kitörölhetetlenül végigkíséri az életedet. Nem létezik megbánás, nincs megbocsátás, nincs felejtés. Nincs törlés gomb. Eltűnik a személy, helyette adatok, megbélyegzés, és egy ismeretlen virtuális személy árnyképe rajzolódik fel egy elfelejtett számítógép elsötétülő képernyőjén. ...Na de mi van akkor, ha nincs ujjenyomatod...

A következő mű, amiről mindenképpen szeretnék pár szót ejteni az a Bésame azaz, csókolj meg címet viseli. Ez az egyik legutolsó performansa amit a Guadalajarei Museo Cabañas felkérésére készített idén júniusban. Ráadásul egy olyan performanszról van szó, amiben személyesen nem is szerepelt, de ebben az esetben ez senkit sem zavart. A városhoz személyes kapcsolatok fűzik. Mivel teenager éveit itt töltötte, egy olyan témához nyúlt, amit nap, mint nap megtapasztalt. A helyi árvaházból, amit az egyház működtet, kikerülő fiatalok egy része az utcán, szex-munkásként próbál megélni. Az árvaház apácái próbálnak segíteni ezeknek a fiataloknak így kialakult egyfajta élő kapcsolat az árvaház és a szex-munkások között. Mivel mélyen katolikus városról van szó, ez a téma a helyi közösségekben semmilyen módon nem jelenik meg. Paola a múzeum kurátorával közösen talált egy szex-munkást, aki az említett utat végigjárta, sőt művészeti tanulmányokat is folytatott és felvállalta azt, hogy

a múzeumban, ellenőrzött keretek között a kiállítás megnyitója alatt, személyazonosságát egy fehér lepellel a fején védve meztelenül kifekszik. Az előre elkészített teremben egyetlen felirat „Bésame” és egy tetovált meztelen test volt látható, ami körül hatalmas szögekkel átszurkált almák lógtak mindenütt. A teremben kifüggesztett felirat arra szólította fel a látogatókat, hogy csókolják meg a meztelen testet, és helyezzenek mellé egy-egy szöveget, megszabadítva „Évát” bűneitől.

A következő installáció leírásához nem tennék hozzá semmit: Járnai tanuló, 2005-2010-2018. Mexikóban átlagosan egy lányt/nőt gyilkolnak meg két és fél óránként, csak azért, mert nők. A macho- kontextus miatt ezt FEMINICIDE-nek (a nőgyilkosságok jelensége, amely erőszakos halálesetekkel jár) nevezik. Tehát nőként naponta legalább 9-szer van esélyem erőszakos módon meghalni.

Végül a „Csöbörből vödörbe / Circulus Vitiosus”, „... az elnémított ige / ...del verbo silere” és az „Íme / ACCU” politikai perspektívájú performanszokat emelném ki az Opuszból. Mindhárom kiállított mű esetében a már említett FEMINICIDE gyilkosságok, kortárs művészeti kontextusba helyezve jelennek meg. Olyan emlékhelyek létrehozását szorgalmazzák, amelyek az intézmények által elhallgatott erőszakos cselekedeteket újraértelmezik és megörökítik.

Paola Paz Yee-vel nem először és remélhetőleg nem is utoljára találkozhattunk Budapesten, hiszen tavaly óta félig Budapesti lakosnak számít és ezalatt az idő alatt több performansa is volt már, többek között a Fészek Klubban a Városligetben és kurátorként is bemutatkozott már a Transart Communication performansz művészeti projektben.

Juhász Rokko